

N:r 3 - Årg. 2

ORGAN FÖR
ESTLANDSSVENSKARNA I SVERIGE

Juni 1945

Från den pågående fiskare- och jordbrukskolonisationen

Av ålder har den svenska befolkningen i Estland livnärt sig som fria företagare med jordbruk och fiske som huvudsakliga näringsfång. Då Sveriges riksdag beviljat medel till fortsatt jordbruks- och fiskarekolonisation bland estlandssvenskarna är det givet, att stora förhoppningar om möjlighet till egen rörelse skulle uppstå. Anslagen räcka emellertid ej så långt. Under det närmaste året torde i bästa fall ett femtiotal jordbrukare och kanske dubbelt så många fiskare kunna placeras.

Då den estlandssvenska folkstammen är ganska stor, torde det vid närmare eftertanke framgå, att väntetiden för mången kan bli lång, men tiden bör därför icke förspillas. I eget intresse bör var och en utnyttja den på bästa sätt och förkovra sina yrkeskunskaper och i övrigt söka sätta sig in i svenska förhållanden. Om någon här i landet redan lyckats bryta sig en bana och förskaffat sig och sin familj en tillfredsställande utkomst, bör han noga överväga, innan den överges.

För att möjliggöra ett snabbare förfarande beträffande kolonisationsverksamheten har Rågöstiftelsen anställt agronomen S. Bruzelius och byråchefen agronom E. Grebäck. Anställandet av en jordbruksinstruktör planeras också. Arbetet med val och inköp av jordbruks- och fiskareställen pågår som bäst. Roslagen, Södermanland och Öland ha redan besökts och flera fastigheter torde inom kort komma att förvärfvas. Det gäller emellertid att gå varsamt fram. Den rikssvenska befolkningens intressen måste respekteras, varigenom köp av eljest lämpliga lägenheter kunna få inhiberas eller ställas på framtiden.

Tidsläget är kanske ej heller alldeles gynnsamt för fastighetsförvärv. För närvarande äro goda jordbruk ganska dyra och ägarna förefalla föga lågade att sälja. Fisket har under de senaste åren gynnats av höga priser och följaktligen har lönsamheten varit god och fiskarställena ha efterfrågats och stigit i pris. Skulle prisnivån åter

gå tillbaka, komma fastighetsförvärven visserligen att gå lättare, men innehavarna av tidigare dyrt köpta lägenheter och gårdar riskera att få en sämre ekonomisk ställning.

För att en person överhuvudtaget skall kunna komma i fråga som brukare av en fastighet, fordras först och främst yrkeskunskap. Vederbörande måste vara förtrogen med våra jordbruksmetoder. Det svenska jordbruket torde inte skilja sig så litet från Estlands, varför även en efter estländska förhållanden kunnig lantman kan ha mycket att iakttaga och lära. En lärotid på ett svenskt lantbruk om minst ett år måste förordas. De, som redan nu äro sysselsatta i lantbruk, böra betänka detta och väl sätta sig in i svenska metoder. Tag reda på vilka sädessorter som odlas, hur stor utsädesmängd som brukas, hur man gödslar och kalkar o. s. v. Fråga gärna; man lämnar säkert beredvilligt upplysningar! Låt inte en dag gå utan att öka kunskaperna!

Ingångna tjänsteavtal måste alltid respekteras. Lämna aldrig en plats utan skälig uppsägnings-tid! Estlandssvenskarnas hittillsvarande goda anseende måste med alla medel upprätthållas. Då någon söker hjälp med förvärv av lägenhet göres alltid noggranna förfrågningar om hans föregående.

Till en persons familjeförhållanden tages alltid största hänsyn. Givetvis måste en sökande med stor försörjningsplikt gynnas. Till följd av den rikliga tillgången på egen arbetskraft kunna också barnrika familjer tilldelas större gårdar. Så mycket som möjligt är det meningen, att granar och anförvanter skola bosättas i närheten av varandra, vilket fördelaktigt torde påverka sammanhållningen, och enighet ger som bekant styrka.

Enligt uppgjorda planer skola lantbruk anskaffas i samråd med länets egnahemsnämnd och försäljas på i stort sett sedvanliga villkor. En sökande måste alltså ha uppnått myndig ålder och även vara svensk medborgare. Beträffande

KUSTBON

Organ för Estlandssvenskarna i Sverige.

Utgiven av Riksföreningens Estlandsutskott.

Ansvarig utgivare: *Riksantikvarien Sigurd Curman.*

Redaktör: *Folke Lindström.*

Red.-sekr.: *Manfred Nyman.*

Red.-kommitté: *Viktor Aman, Lars Broman, Gerhard Hafström, Anton Vesterberg.*

Red. och Exp.: Tunnelgatan 23, 3 tr., Stockholm, tel. 11 35 00, 11 57 21, 11 57 22.

Kustbons postgiro: 19 72 07.

Utkommer 1945 med sex nummer.

Prenumerationspris 1945 2 kr. 50 öre.

Annonspris: 1/1 200:—, 1/2 115:—, 1/4 60:—, 1/8 35:—.

Förlovnings- och vigselannonser 5 kr.

Dödsannonser 15 kr.

Lincoln Bloms Boktryckeri, Stockholm 1945.

fordringarna på svenskt medborgarskap kunna möjligen undantag få förekomma, men säkrast är att söka ordna frågan så fort som möjligt, ty vid lika meriter kan den bli utslagsgivande. Utöver de s. k. egnahemslånen, som icke ensamma helt räcka till förvärv av fastigheten, komma felande medel att ställas till förfogande på särskilda villkor. Härjämte skall enligt liknande grunder medel lämnas för inköp av inventarier och utsäden m. m.

Beträffande de s. k. fiskarelägenheterna gäller, att de helst skola bestå av bostad jämte ett mindre jordbruk med bete och nödig skog. Så vitt möjligt borde varje fiskarefamilj kunna hålla ko, grisar och höns, vilket helt visst skulle möjliggöra en jämn och god försörjning även då fisket slår fel. För inköp av dessa ställen jämte utrustning och inventarier beviljas lån på fördelaktiga villkor eller också kunna de få hyras mot måttlig avgift. I tillämpliga delar ställas samma fordringar på sökande till dessa lägenheter som för aspiranter till jordbruksgårdar.

Var och en som önskar närmare besked i dessa frågor torde tillskriva undertecknad under adress: Statens arbetsmarknadskommission, Stockholm 19. Upplysningar lämnas beredvilligt och uppgifter på lämpliga gårdar och lägenheter mottagas även.

S. Bruzelius.

Gynna annonsörerna

i

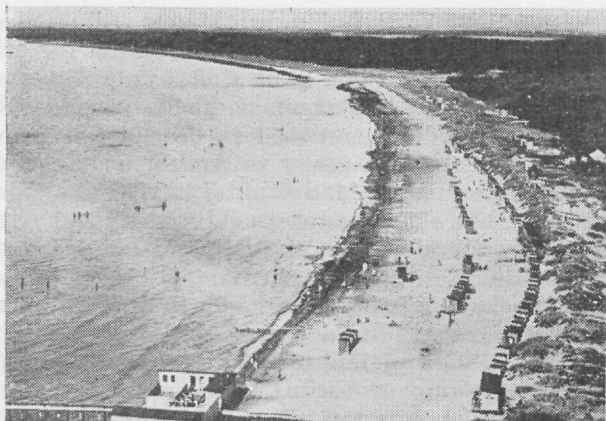
KUSTBON

OM BAD

Bad är hälsa. Både regelbundna renlighetsbad och stärkande friluftsbad i sjöar eller hav ha största betydelse för kroppens välbefinnande. Det kan naturligtvis vara olika åsikter om vad som anses med regelbundna bad. Man kan därmed mena bad, som upprepas dagligen eller endast återkomma som traditionella julbad eller också med ännu större mellanrum. En gammal man lades en gång in på sjukhus och genomgick det vanliga intagningsbadet. Då man tyckte, att han var mer än lovligt smutsig, frågade man, när han sist badat. »Jo, si jag har aldrig varit på sjukhus förr», sade han urskuldande. En annan man var i bygden känd för sin lortighet. En vacker sommardag beslöto några grannar, att han skulle badas och lockade därför med honom till sjön, tog av honom kläderna och lade honom i blöt. Då man under gubbens högeliga protester hade skrubbat honom en bra stund, blev han plötsligt glad och belåten. Man hade nämligen på hans kropp borstat fram en skjorta, som han ej vetat var den varit på mer än 20 år, och på återseendets glädje kunde man ej misstaga sig. Att bad som i dessa fall komma alldeles för glest förstår var och en. För de flesta är ett bad i veckan lagom, men för somliga, som ha sådant arbete där man lättare smutsar ned sig, bör det ske oftare.

Estlandssvenskarna äro särskilt förtjusta i bastubad, och det är också en mycket lämplig badform, bara det även omfattar en grundlig tvättning med tvål eller såpa samt borstning av hela kroppen. Varje medlem i familjen skall använda sin egen borste. Bastu skall åtföljas av avkylning med kall dusch, kallbad e. d. De som ha hjärtfel måste vara mycket försiktiga med bastu och som regel välja annan badform. I varje fall måste läkare rådfrågas, innan dessa bada bastu. Av övriga varmbadsformer är karbad det vanligaste och det som passar alla, trots namnet även kvinnor. Övriga bad såsom turkiska, gyttjebad och andra medicinska bad förbigår jag här. Utom dessa veckobad bör man morgon och kväll tvätta ansikte, händer och armar. En kall dusch eller en kall avrivning varje morgon (tvättning av kroppen med handduk, doppad i kallt vatten) är hårdande och kan hindra uppkomsten av förkylningssjukdomar. Den som lider av fotsvett måste varje kväll tvätta fötterna och ofta byta strumpor, särskilt under varma sommardagar. Man får ej glömma bort att bada barn. De som äro under ett år skola varje dag badas i cirka 36 graders bad.

Nu när sommaren är kommen, bör man ej försumma att taga kallbad. Så fort vattnet börjar bli 13—14 grader, kan man börja göra det första försöket. Det finns många olika sätt att ta sig vatten över huvudet. Jag lämnar härvid det bildlika uttrycket därhän och tänker mera på sättet att komma i vattnet. På badställen ser man ofta fruktlösa försök göras av mer eller mindre unga damer, som först med ett rysande stoppa ned ena

Under sommarmånaderna bedrivs runt kuster och stränder ett för folkhälsan synnerligen värdefullt sol- och badliv. Bilden visar badstranden vid Malen i Skåne.

stortån i vattnet och efter en tid göra ett nytt försök med den andra utan att det ofta blir så mycket mera. Andra göra ett djärvt språng ut i luften från en trampolin eller brygga och slå med ett plaskande magen i vattnet, medan andra åter elegant dyka i med huvudet före. Det finns som man förstår alla övergångsformer mellan det försiktiga tåbadet och den storartade dykningen. Det är viktigt att ej stå för länge, innan man kommer ned i vattnet, man kan eljes lätt bli avkyld och sjuk. Badet bör ej räcka för länge, inte ens under varma sommardagar. Längre än 20—30 minuter skall man ej vara i vattnet, och det är bättre att bada 2—3 gånger om dagen än att ligga i vattnet flera timmar i sträck. Badet förlorar annars sin härdande och stärkande inverkan. Många må ej heller bra av för långa bad och även de som tåla det, må lika bra av ett kortare. Man bör sedan man börjat om möjligt fortsätta varje dag oberoende av väderleken med bad under sommaren och en bit in på hösten så länge det känns skönt och uppfriskande. Att av bara farten fortsätta året runt och bli vinterbadare är närmast ett dumt snoberi.

Människor i alla åldrar kunna bada kallbad. Barn under ett år skola dock ej under några förhållanden göra detta, och för åldriga som närma sig Metusalem i ålder är det ej lämpligt. Badet åt spädbarn kan göras svalare än vanligt, 25—30 grader i stället för 36, om de ej äro alltför små. De som äro mycket magra skola ej bada lika länge som de med normal kroppsvikt, medan feta personer som regel kunna vara längre i vattnet utan obehag. Alltför feta göra ett ofördelaktigt intryck på badstranden och böra därför bada med bekanta på en avsides plats, vilket är trevligast för dem själva och för alla andra. Personer, som ha svårare hjärtfel, skola ej utan läkares tillåtelse bada kallbad. Det svala badet i förening med kroppsansträngningen härvid kan nämligen påverka det svaga hjärtat, så att detta stannar (hjärtslag). Ej heller för personer med ledgångsreumatism är det i vanliga fall lämpligt med kall-

bad, då ledbesvären oftast förvärras härav. De som endast ha obetydliga ledbesvär kunna möjligen ta ett hastigt dopp omedelbart åtföljt av avtorkning och påklädnig. Personer, som ha hål på trumhinnorna efter öronflytning, explosionsolyckor e. d., skola ej ha huvudet under vatten. Vattnet kan då komma in i öronen till inneröronen, där balanssens organ finnas. De få lätt svindel och kunna ej orientera sig under vattnet. Epileptiker (personer med fallandesjuka) skola aldrig bada ensamma. De kunna få ett anfall även om de ej haft det på årtal och drunkna t. o. m. på grunt vatten. De få ej ge sig ut på djupt vatten och simma.

När skall man bada? Ett hastigt morgondopp är alltid uppiggande. Man skall aldrig bada direkt efter en måltid, efter kraftigare förtäring bör man vänta 2 timmar. Ett något felaktigt hjärta kan eljes frestas för hårt, och döden kan inträffa hastigt i hjärtslag. En vanlig orsak till drunkningsolyckor är kramp. Den drabbar lättare personer som nyligen ätit än andra. Det säger sig självt, att den som druckit sprit åtminstone i större mängd ej skall bada, vilket ju emellanåt händer ofrivilligt för dessa. Kanske de räkna med att de skola få en kallsup. En berusad person förlorar omdömesförmågan och överskattar sig själv. Han kan ge sig ut på en simtur, som överstiger hans krafter och ej orka tillbaka. Efter en kraftig ansträngning, cykeltur e. d., med svettbad som följd skall man ej huvudstupa kasta sig i »spa't» utan vänta tills man vilat ut. Faran för hjärtkollaps är nämligen särskilt stor vid hastig avkylnig efter en sådan överhettning.

Det är en plikt mot sig själv och samhället, att alla friska unga och även äldre lära sig simma. Man kan be någon simkunnig undervisa sig eller gå på särskilda kurser, som anordnas litet varstans i landet. Även om man blivit en duktig simmare, bör man ej ge sig för långt ut på djupt vatten utan hellre förlägga sina simturer längs med stranden. Man kan då simma så länge man har lust och orkar. Man vet aldrig, när olyckan kan vara framme. Det är ej säkert, att någon finns till hands, som kan rädda en. Det är mycket efterföljansvärt att lära sig livräddning, och kanske man någon gång har glädjen att få nytta av det. En person, som drabbats av kramp och håller på att drunkna, kan härvid bli alldeles vettskrämd. Med förtvivlans styrka klamrar han sig fast vid det han kommer åt, t. ex. kan han ta ett ordentligt struptag på den, som vill rädda honom. Denne måste då med vissa knep göra sig fri från den drunknande, kanske t. o. m. beröva honom medvetandet för att kunna föra honom i land. Man bör aldrig bada ensam.

Man skall vara försiktig på badställen, som man ej känner till vad beträffar botten och strömförhållanden. Likaså skall man ej dumdrigt kasta sig i vattnet från en brygga, där man ej vet, hur det ser ut i vattnet. Många drunkningsolyckor ha inträffat genom att den badande slagit huvudet i botten eller något föremål och därvid förlorat medvetandet. Det råder bland allmänheten ganska delade uppfattningar

Från Pernaus badstrand.

om hur länge man kan vara under vatten utan att drunkna och otaliga historier finnas om skendöda, som väckts till liv, sedan de kanske timtals legat på sjöbotten. Man kan ej vistas mer än 3—4 högst 5 minuter under vatten utan att omkomma. Alla uppgifter om längre tider äro rena sagor. Endast i undantagsfall ha en del exotiska individer från exempelvis malajstaterna kunnat träna upp sig att vistas under vatten 7—8 minuter. Då en drunknad person förts i land, skall omedelbart konstgjord andning igångsättas. Man bör därför ej vara främmande för hur det skall gå till. Jag kan ej här i detalj gå in på tillvägagångssättet och vilka olika metoder, som användas. Jag ber därför intresserade vända sig till simlärarna på de förut omnämnda kurserna. Jag kan här endast antyda några riktlinjer. Även om man tror, att den drunknade varit mer än 5 minuter under vattnet, bör man under alla förhållanden försöka med konstgjord andning. Man vet aldrig med säkerhet, hur länge han varit det (tiden går ibland saktare än man anar), och han kan ha varit uppe vid ytan och andats ett tag. Man vänder först den drunknade så, att vattnet kan rinna ur näsa och mun och börjar sedan med konstgjord andning, sedan han lagts tillräta på marken antingen på rygg eller mage beroende på den form man tänker använda. Läkare bör om möjligt snarast tillkallas. Man fortsätter med konstgjord andning, om det visar sig vara nödvändigt, längre tid och får ej uppge hoppet förrän efter 2 timmar. Med jämna mellanrum bringas den förolyckades bröstorg att hoppas och utvidgas ungefär 20 gånger i minuten. Man får då ofta tillfredsställelsen att se den drunknade återvända till livet och därvid höra honom först ta några egna rosslande andetag.

Det kan hända, att denna risk och detta besvär kunnat undvikas, om den drunknade lärt sig vistas i vatten ordentligt. Det gäller nämligen ej bara att lära sig simma och hålla sig flytande en bit, utan man måste även kunna klara sig, om man kommer under vatten. Vid olyckshändelser såsom fartygskatastrofer och båtkantringar har man kanske eljes ej någon nytta av sin simkunnighet. Därför gäller det att bemästra situationen, då man kommer djupt ned i vattnet. Man bör därför lära sig dyka och kunna vistas

under vatten kortare stunder. Många sköna flickor med gyllene lockar äro ibland rädda för att dessa efteråt mer skola likna spikar än korkskruvar, men detta är ej någon godtagbar ursäkt, då de kunna skydda håret med en tättslutande badmössa. Allt vistande under vatten bör tränas med största försiktighet. Man skall ej ta efter de båda skottar, som slagit vad om en flaska visky, vem som längst kunde hålla sig under vatten. Då den ene av dem sett på sitt vattentäta, stötsäkra, anti-magnetiska armbandsur, att han hållit sig under vattnet i cirka 4 minuter och 13 sekunder och kände, att han ej längre kunde vara kvar, steg han därför upp ur vattnet. Han trodde, att han vunnit vadet som ett skott och kände redan i munnen den sköna viskyn (för nykterister utläses det vichyvatten). Men den andre var fortfarande kvar under vattnet, och när en timma gått, förstod han, att han trots allt förlorat vadet. Den andre skotten kom nämligen aldrig upp!

Vad skall man ha på sig, när man badar eller skall man inte ha något alls? Modet har som på alla områden växlat även här. I början av detta århundrade skulle man ha på sig så mycket och möjligt, och knappast mer än näsan och litet av händer och fötter fick synas i synnerhet hos damer. Det var både varmt, obekvämt och ingalunda vackert. Gemensamhetsbad voro då ej heller så vanliga som nu. Baddräkterna ha blivit allt mindre och mindre men samtidigt mer praktiska och stiliga. Somliga ha t. o. m. »glömt» att ta på dessa diminutiva plagg, vilket givetvis väckt en storm av avsky. Föregångsmän och -kvinner för nakenbad äro här som på många andra områden ofta psykiskt egendomliga individer. Det kan dock tänkas, att detta mode kan slå igenom, då det i vissa länder, t. ex. Amerika, fått en hel del anhängare. Den etiska synpunkt, som främst kyrkan anlägger för att behålla baddräkten, kan dock ej avvisas som oriktig. Ur medicinsk synpunkt erbjuder nakenbad inga nämnvärda fördelar framför bad i lämplig dräkt. Vattnet kommer tillräckligt åt kroppen i dem. En del oskönheter döljas även på ett förträffligt sätt av en välsittande och praktisk baddräkt, vilket ej utom det etiska är det minst viktiga argumentet för bibehållande av denna. Det är ej alla, som ha Venusmått eller äro manliga som Herkules. Man bör därför vid gemensamhetsbad använda sig av baddräkt, vilket även barn över 10—12 års ålder böra göra. Att mindre barn ska ha det, är dumt och meningslöst. En liten 7 års gosse hade fått ett par simbyxor, och han var mycket stolt över dem. En dag skulle han inviga dem, men då han kom hem från badet, hade han ej haft dem på. Hans moder frågade honom, varför han inte hade använt dem och fick då det indignerade svaret: »Asch, det var ju bara tjejer (flickor) där!»

Den lämpligaste baddräkten är tillverkad av ylle. Då den torkar, känns den ej kall. Nu kan det kanske vara svårt att få tag på yllebaddräkter, och man får därför välja andra, t. ex. av vistra. Det är bäst att ha två stycken, så att man kan byta, då man kommit ur badet och ta den torra på. Jag kommer nu in på en viktig detalj

vid badningen, nämligen luft- och solbad. Med största försiktighet skall man njuta av dessa. Då det ej finns solsken, skall man ej för länge vänta med att ta på sig kläderna, men det brukar ju regleras av sig själv. Då man börjar känna sig kall, är det skönt att kläda på sig. Vid solbad skall man vara på sin vakt och ej låta lura sig av den härliga men förrädiska solen. Mer än fem minuter skall man inte första gången på året utsätta sin kropp för kraftig solbestrålning, och sedan kan man så småningom öka på upp till en halvtimme eller något mera. Solljuset är viktigt för kroppen, och vid dess inverkan på huden bildas ett viktigt ämne, D-vitamin, vilket lagras här och har betydelse för den kommande mörka årstiden. Men det finns även skadliga strålar i solskenet. Mot dem har kroppen särskilda försvarskrafter. Det bildas mot deras härjande inverkan ett färgämne, pigment, i huden, varvid solbränna uppstår. Om kroppen utsätts för alltför kraftig bestrålning, hinner detta ej bildas, och det kan få besvärliga följder, t. o. m. någon gång ha dödlig utgång. Vid för mycket solbadande bildas den välkända ömma rodnaden med blåsbildning och fjällning som följd. Man kan ganska bra skydda sig med särskilda sololjor, som finnas i handeln och som utestänga en del skadliga strålar, men man får ej lita helt och hållet på dessa utan bör vara försiktig ändå. Huvudet har som bekant ofta en relativt stor betydelse, och hjässan, där sol och måne hos vissa herrar ibland kunna mötas, måste skyddas mot för kraftig bestrålning. Solsting med medvetlöshet och någon gång död kan eljes bli följden. Den som drabbats av solsting skall genast föras till en skuggig plats och läkare tillkallas, om han ej snabbt repar sig. Barn under ett år böra även få solbada men med stor försiktighet. Endast vid starkare värme skola de läggas nakna, ögonen väl skyddas, och första kontakten med solsken blott vara en minut. Man ökar så på med en minut per dag upp till 20 minuter. Jag vill i detta sammanhang varna för att utsätta spädbarn för för mycket värme, de kunna lätt bli överhettade och få svårartad diarré, som kan leda till döden. Barn ha även nytta av att ligga på skuggiga platser, där de ej utsätts för solens direkta strålar, ty även ljus innehåller en hel del nyttiga strålar. Det bildas som förut sagts D-vitamin i huden, vilket förhindrar och motverkar uppkomsten av engelska sjukan. Fiskoljepreparat ersätter på vinterhalvåret solsken. Låt därför barnen få denna billiga medicin!

Till slut vill jag endast nämna några ord om solglasögon. Det är endast vid få tillfällen det är nödvändigt att använda sådana. Vid skarp solbestrålning på ett glittrande hav kan det behövas och likaså är det nödvändigt i fjällen, då solen skiner på den bländvita snön. Även vid en del ögonsjukdomar måste de användas på läkares ordination. Däremot skydda ej solglasögon, vilket jag bestämt vill påpeka, mot direkt seende mot solen, vilket kan komma i fråga vid flyguppvisningar i starkt solsken och vid solförmörkelser. Många svårartade och obotliga ögonsjukdo-

Om mjölkhushållning i gamla dagar

Nordiska museet utlyser ny stor pristävling för Kustbons läsekrets.

Tidigare i år har Nordiska museet vänt sig till Kustbons läsekrets för att genom dess bistånd erhålla skildringar av hur vinterfisket förr bedrevs i de gamla svenskbygderna i Estland. Till vår stora glädje var det ett betydande antal kunniga karlar, som fattade pennan och gav en överblick över denna näringsgren.

Denna gång återkomma vi med ett annat önskemål, nämligen att få så utförliga uppgifter som möjligt om mjölkhushållningen. Det är vår förhoppning, att icke bara de manliga läsarna utan även de kvinnliga skola lämna sitt bidrag till denna insamling.

För att sporra intresset ordnas insamlingen även denna gång i form av en tävling. Första pris är 50:— kr., andra pris 35:— kr., tredje pris 25:— kr., fjärde—femte pris 15:— kr., sjätte—tionde pris 10:— kr. Dessutom komma ett antal extrapris om minst 5:— kr. att utdelas. Vi avse dessutom honorera varje deltagare, även om vederbörande icke kommer bland pristagarna.

Liksom vid föregående tillfälle påpeka vi, att var och en bör skriva som han kan och vill. Varken handstil, stavning eller skrivförmåga spelar någon roll. Museet eftersträvar endast att erhålla så utförliga skildringar som möjligt av det efterfrågade. Ni kan skriva på vad slags papper som helst. Använd gärna brevpapper av större format eller s. k. helark. Många gånger är det även nyttigt att göra en liten enkel teckning som förklaring.

När beskrivningen är färdig skickas den till museet. Utanpå kuvertet skriver ni därvid: Nordiska museet, Etnologiska undersökningen, Stockholm Ö.

Överst på beskrivningen bör det angivas från vilken del av Estland skildringen härrör. Dessutom bör varje deltagare tydligt ange sitt eget namn, födelseår samt postadress här i Sverige.

Vi vilja denna gång alltså veta, hur mjölken tillvaratagits och använts. Angiv även vad varje produkt kallas på Eder dialekt. Hur många

mar ha uppkommit på detta sätt. Jag vill därför varna för att använda solglasögon vid den solförmörkelse, som äger rum den 9 juli i år. Man skall då i stället använda ett jämnt sotat glas eller ett starkt överexponerat filmnegativ (plåt, som är mörk). Användandet av solglasögon har blivit en modesak för många, som börja använda dem bara solen tittar fram det minsta. Det är tyvärr ej bara filmstjärnor utan många t. o. m. bland de förståndiga personer, som kallas för skapelsens herrar, som gripits av denna modenick. Många gånger skulle det dock kunna vara en fördel för omgivningen, i synnerhet om solglasögonen vore av en sådan storlek, att hela ansiktet döljes.

Ingemar Bjelkhagen.

gångar om dagen brukade korna mjölkas? Vilka personer utförde mjölkningen? Brukade några andra husdjur än korna mjölkas? Vilken skillnad i mjölkvalitet var det sommar och vinter etc.? Beskriv de kärl som användes vid mjölkningen.

Hur behandlades mjölken omedelbart efter mjölkningen? Användes den till dryck, till matlagning eller bereddades den till smör eller ost? Beskriv alla de kärl i vilka mjölk förvarats för olika ändamål. Användes mjölken till föda åt några djur eller endast till människor? Har man använt mjölk till några andra ändamål, t. ex. färgning el. dyl.?

Vilka olika sorters mjölk känner man till: vad kallas den mjölk som erhöles första tiden sedan en ko kalvat och till vilka ändamål nyttjades den? Vad kallades den spenvarma mjölken och till vilka ändamål användes den i sitt färskastånd? Var brukade man förvara den nymjölkad mjölken? Brukade den silas omedelbart efter mjölkningen? Av vad anledning skedde detta? Vad hade man för redskap vid silningen? Hur användes den silade mjölken? Brukade man skumma mjölken? Hur gammal skulle mjölken vara vid detta tillfälle? Hur tillgick skumningen? Varför gjorde man detta? Brukade man koka mjölken? Vartill användes kokt mjölk? Hur tillvaratogs man grädden? Vartill användes denna? Brukade man räkna med olika sorters grädde? Till vilka ändamål användes de olika sorterna? I vilken utsträckning förekom sur mjölk? Lät man mjölken surna av sig själv eller tillsatte man något särskilt medel för att erhålla denna verkan? Beskriv utförligt hur detta tillgick. Hur länge förvarades surnad mjölk?

Hur rengjordes mjölkkärlen?

Beskriv de maträtter i vilka mjölken utgjorde en huvudbeståndsdel. Brukade vuxna personer förtära vanlig mjölk? Blandades därvid annan mat, t. ex. bröd, i mjölken? Vid vilken måltid på dagen förekom denna rätt? Har det förekommit, att man begagnat frusen mjölk?

Vilka mjölkkrätter tillreddes genom tillsättning av löpämne? Beskriv tillredningen och benämningen på dessa rätter. Utgjorde detta vardagsmat eller förekommo dylika maträtter endast vid mera högtidliga tillfällen? Vilka mjölkkrätter framställdes av råmjölken som erhöles under tiden närmast efter kalvningen? Hur skedde tillredningen?

Har man blandat mjölk med öl eller dricka? — I vilken utsträckning har mjölk av något slag blandats med tillsats av mjöl till någon rätt? Beskriv tillredning, benämning och förtäring.

Hur smöret kärnades och ost tillverkades skall efterfrågas vid ett annat tillfälle.

Finnes det någon, som har ytterligare något att berätta om mjölken, så är det så mycket mera välkommet. Och kom slutligen ihåg att denna beskrivning helst skall vara insänd till Nordiska museet före den 15 augusti 1945.

Mats Rehnberg.

Amerikasvenskarna och svenskarna i österled

Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet hade denna sommar förlagt sitt årsmöte till Växjö, huvudstaden i den minnesrika och fagra Varendbygden. Det var ett hundratal delegater från Riksföreningens olika lokalavdelningar samt representanter för finlandssvenskarna, Svenska institutet, Utlandssvenskarnas förening och Svenska Odlingens Vänner som lördagen den 16 juni samlades för att under två dagar draga upp riktlinjer för Riksföreningens fortsatta arbete bland svenskättlingar jorden runt. Särskilt två frågor ägnades speciellt intresse, nämligen utbyggandet av föreningens verksamhet bland ungdomen och ökad kontakt med svenskättlingar och Sverige-intresserade i Amerika.

Den första frågan framkallade en mycket livlig diskussion och samtliga talare underströko nödvändigheten av att intressera det uppväxande släktet för Riksföreningens stora arbete. Då emellertid skapandet av en särskild ungdomsorganisation fordrade en omläggning av föreningens hela struktur, enade man sig om att tillsvidare påbörja denna nya gren av verksamheten med utgivandet av upplysningsbroschyrer som jämte Allsvensk Samling skulle spridas i landets skolor, ungdomsföreningar, idrottsorganisationer o. s. v. Vidare beslöt man anställa en resesekretär eller ungdomskonsulent, som skulle ha till uppgift att träda i kontakt med ungdomen genom att hålla föredrag på skolor, hembygdsgårdar och andra ungdomens mötesplatser. Det uppdrogs åt arbetsutskottet att närmare utforma denna verksamhet.

Förhandlingarna om den andra viktiga frågan, kontakten med amerikansvenskarna, inleddes med ett intressant föredrag av generalkonsul O. Lamm, som genom sin personliga goda kännedom om de svenska problemen i Amerika lade en värdefull grund för de fortsatta diskussionerna.

Talaren yttrade bl. a.:

— Det är icke enbart en plikt utan en uppgift, att inom vidare kretsar av vårt land sprida kännedom om och förståelse för vikten av samarbete mellan svenskättlingar i Amerika och svenskar här hemma. Det behövs verklig gärning och icke blott manifestationer för att intresset för Sverige och svenskt skall kunna hållas levande. Intresset för allt svenskt är f. n. mycket livligt icke endast hos svenskättlingar av den första generationen utan också i den andra och tredje.

Generalkonsuln underströk dock, att arbetet bland svenskättlingarna alltid måste gå ut ifrån, att dessa våra fränder äro och förbli goda amerikanska medborgare. Så är t. ex. i Amerika ej svenska språket kriterium för svenskhet. Språket är blott ett medel. Det får icke bli något mål för oss här hemma att påtvinga amerikanerna svenska språket. Det är ett faktum, att många bibehålla traditionerna från Sverige utan att kunna

Bilder från Runö

Övert till vänster Runö gamla kyrka. Till höger fru Maria Blomkvist och Henrik Berensson i sin hemös dräkter. Nederst: Runö bygata med Bissa gård i bakgrunden. På gårdsplanen två s. k. »polykarpus» eller höskrindor.

ett ord svenska. Vi skola ej romantisera svenskhetsarbetet och tala om svenskar i förskingringen. I stället bör samarbetet mellan enskilda i Sverige och Amerika intensifieras. En undersökning har visat, att c:a 45 % av alla rikssvenskar ha anförvanter i Amerika. Sverige-brev uppskattas i Amerika betydligt mer än man skulle kunna föreställa sig och om dessa 45 % av vårt lands befolkning, skulle inleda brevväxling med sina

anförvanter skulle det betyda mycket för samhörighetens stärkande.

Om estlandssvenskarna och deras öden talade dr Hafström.

— Under ljusa sommarnätter, i mörknande sensommartid, under rykande höststormar och isande vinterkyla kommo estlandssvenskarna hit till sitt gamla moderland, på farleder över Finska viken, den nyländska och åboländska skär-

gården, Åland och Roslagen. Det är samma väg, som deras fäder minst 800 — kanske över 1000 — år tidigare använt, då kusterna norr och söder om Finska viken först befolkades av svenskar och där svenska språket alltsedan dess ljudit.

Nu har svensk tunga nästan helt förstummats söder om Finska viken liksom i Porkkalaområdet. Den historiska betydelsen härav bör beaktas — svenskarna befinna sig på återtåg från sina framskjutna positioner i öster. De tillkommo, då sveariket genom handelsfart och ledungståg trängde österut. Det är därför ingen tillfällighet, att den svenska bosättningen i Estland koncentrerats just i de sjöstrategiska nyckelpositionerna. Estlandssvenskarna befunno sig efter pakten Sovjet-Tredje riket i de världshistoriska händelsernas centrum. Den estlandssvenska allmogen liksom dess ledare förstodo tidigt att en flyttning var ofrånkomlig. Frågan gällde endast varthän — mot öster och förödelsen eller mot väster, till fränder och framtid.

Estlandssvenskarna äro nu i Sverige med undantag av c:a 800 personer, de senare mest blandbefolkning.

Härefter redogjorde talaren för Kommitténs för estlandssvenskarna och Rågöstiftelsens arbete med att inplantera estlandssvenskarna i det gamla moderlandet.

För Riksföreningens Stockholmsavdelning, som haft sin huvudsakliga verksamhet riktad österut, talade riksantikvarien Sigurd Curman, som framhöll den stora skillnaden mellan Riksföreningens arbete i öster och väster. I Finland och Estland är det svenska språket det väsentliga för svenskättlingarna. Den finlands- eller estlandssvensk som glömt sitt svenska modersmål har i regel gått förlorad för svenskheten. Finlandssvenskarna ha alltid varit goda finländska medborgare, men ha även förblivit goda svenskar. Det har i många fall varit svårt att förena detta, och svenskarna ha ofta mötts av missförståelse. Den sista tiden har fört med sig en bättre ställning för finlandssvenskarna. De ha nu varit i tillfälle att visa vad svensk kultur och den svenska folkstammens klokhed betytt för Finland. Det var finlandssvenskarna som förde ut Finland ur nödläget medan det ännu fanns en möjlighet till framtid. Trots sin särställning ha de aldrig uppträtt som irredenta i sitt land. Vi skola hoppas, att de nu kunna återvinna vad de förlorat av rättigheter och ställning och det gäller för oss att lämna dem allt det stöd de behöva. —

— — —

Det finns väl ej någon estlandssvensk, som ej på något sätt kommit i beröring med Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet. För oss estlandssvenskar har Riksföreningen fått representera allt det goda som vi fått från Sverige. Till Riksföreningen ha vi i mörka tider kommit med våra sorger. Vi ha alltid mötts av förståelse och hjälpsamhet, vilket ju på det mest tydliga sätt bevisats av tillkomsten av Birkas folkhögskola, Svenska gymnasiet, understöd till våra folkskolor och bibliotek, stipendier till stu-

Lärarna på skolbänken

Uppsala folkskoleseminarium har denna sommar efter 25 år igen slagit upp sina portar för estlandssvenska lärare. Fredagen den 15 juni hälsade rektor Ljunggren 22 av de anmälda 28 lärarna välkomna på en 2-månaderskurs till den gamla lärdomsstaden vid Fyrisån och lovade göra sitt bästa för att de estlandssvenska gästerna skulle få en riktigt trevlig och givande sommar.

Denna sommarkurs anordnas av Kungl. Skolöverstyrelsen under ledning av seminariets rektor dr Ljunggren, som personligen kommer att handha undervisningen i svenska språket. Modersmålet står givetvis på första plats på programmet. Vidare kommer kursens ledning att ägna Sveriges historia, geografi och skolväsen stor uppmärksamhet. Undervisningen i de olika ämnena ledes av välkända skolmän. Sålunda behandlas modersmålet metodik av mag. Lekman, Sveriges geografi och historia av lektor Samuelsen samt pedagogik, psykologi och Sveriges skolväsende av lektor Forsberg. Efter godkänd ge-

derande m. m. Slutligen skola vi i detta sammanhang ej glömma det allra viktigaste — att vi nu befinna oss i Sverige och att många av oss redan äro svenska medborgare. Det är i första hand just våra vänner inom Riksföreningen, som axlat de stundom mycket tunga bördorna i samband med överflyttningen från Estland och inplanterandet av estlandssvenskarna i det svenska samhället. Nu ha Riksföreningens olika lokalavdelningar åtagit sig att inom sitt område hjälpa barnrika och andra hjälpbehövande estlandssvenska familjer till rätta.

Estlandssvenskar, skulle det icke enbart kunna anses som en enkel plikt för oss nu, då vi kommit till Sverige och delvis redan blivit rikssvenskar, att söka medlemskap i Riksföreningen! Vi, som själva varit utlandssvenskar, äga ju de bästa förutsättningar att förstå deras problem och på vårt om än så ringa sätt göra vår insats för Riksföreningens goda sak.

Alla upplysningar angående medlemskap erhållas på Kommittén för estlandssvenskarnas och Riksföreningens Stockholmsavdelnings gemensamma expedition, Tunnelgatan 23, Stockholm. Ävenså stå Svenska Odlingens Vänner ombudsmän gärna till tjänst med upplysningar och åtaga sig att förmedla medlemskap i Riksföreningen och mottaga prenumerationsavgifter på Allsvensk Samling.

Riksföreningen glömde aldrig oss, nu är tiden inne att i gengäld ge våra vänner i Sverige och över hela världen ett handtag.

Kustbon vill här i estlandssvenskarnas namn till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet rikta ett varmt och ur hjärtat kommande tack för den omsorg och hjälp som under alla dessa år kommit oss till del.

M. N.

nomgång av denna kurs få deltagarna behörighet att, utan hinder av att vederbörande inte avlagt svensk folkskollärarexamen, vinna extra ordinarie anställning vid svenska folkskolor. Kungl. Maj:t har vidare medgivit, att de av ifrågavarande folkskollärare, vilka så önska och av Skolöverstyrelsen prövas äga härför erforderliga förutsättningar, d. v. s. avlagt folkskollärarexamen vid annat folkskoleseminarium, må höstterminen 1945 intagas i en extra fjärde klass av den fyraåriga linjen. Under läsåret 1945—46 få dessa där, enligt anvisningar, som fastställts av Skolöverstyrelsen, genomgå kompletterande utbildning och därefter vid seminariet undergå folkskollärarexamen.

I sitt hälsningsanförande framhöll rektor Ljunggren, att estlandssvenskarna med många starka band anknutits till Uppsala folkskoleseminarium. Bl. a. har rektor Ljunggren under åren 1923—24 varit lektor i svenska språket vid universitetet i Dorpat och då även kommit i personlig kontakt med Estland och dess svenska befolkning. Sommaren 1920 bevistade 16 estlandssvenska lärare en liknande sommarkurs vid samma seminarium, men då under dr Gideon Danells ledning, som ju även bedrivit omfattande forskningsarbete av de estlandssvenska dialekterna. Även denna sommar hoppas man, att rektor Danell kan bli i tillfälle att dela med sig av sina rika kunskaper till våra lärare. Seminariets sekreterare herr Sandström har på rektor Söderbäcks tid under ett par år varit verksam på Birkas folkhögskola. Den deporterade estlandssvenska läraren Tomas Gärdström har avlagt folkskollärarexamen i Uppsala och 1944 på hösten inskrevs estlandssvensken Johan Vesterström på seminariet.

Estlandssvenskar

Föreningen Svenska Odlingens Vänner bland estlandssvenskar i Sverige har bildats och förarbetena för organisationens uppbyggande ha kommit i gång. Nu gäller det för alla att söka medlemskap i denna vår egen organisation, vars uppgift vid sidan om de rent kulturella är att på alla områden bevaka estlandssvenskarnas intressen och vid behov föra deras talan.

De i Kustbon närslutna ansökningsblanketterna torde snarast insändas till föreningens styrelse, Tunnelgatan 23, Stockholm. Medlemskort utskickas per postförskott eller erhållas vid personligt besök på Kommittén för estlandssvenskarnas expedition. Medlemsavgiften är 2 kronor per år.

Intresserade rikssvenskar äro välkomna som stödjande medlemmar mot en årsavgift av 5 kr.

Styrelsen.

Hushållkurs för estlandssvenskor på Varfsholm, Klintehamn

Under tiden 23—26 april 1945 hölls en kurs för Ormsökvinor på Varfsholms pensionat, Klintehamn. Kursen leddes av Gotlands läns hemkonsulent frk Karin Knutsson, Visby, och följande kvinnor deltog i den:

Maria Sjöström, Katarina Hammerman, Gert-rud Vaksam, Maria Beckman, Maria Byman, Gertrud Söderblom, Gertrud Timm, Elsa Beckman, Edla och Maria Appelblom.

Kursens ändamål var att ge de estlandssvenska kvinnorna litet insikter i hur man här i Sverige bedriver det husliga arbetet och att få någon kännedom om det svenska kosthållet under ransoneringstider. Givetvis var kursen för kort, men med hänsyn till den bråda tiden kunde den ej bli längre den här gången. En ny kurs kommer att anordnas i höst.

I kursen har ingått praktisk undervisning i matlagning, diskning, dukning och servering, städning, tvätt m. m., och intresset var synnerligen stort bland eleverna. Dagligen dracks förmiddagskaffe med goda bullar, bakade av eleverna, och middagarna intogos på den hemtrevliga och soliga verandan under god och kamratlig stämning.

En dag hade kursen besök av fröken Elsa Larsson från Arbetsmarknadskommissionen, dir. Allie Korsell, assistent Molin samt amanuens Carlesäter, samtliga från länsarbetsnämnden i Visby. Gästerna bjödos på middag, som den dagen bestod av strömmingsflundror med potatismos samt karamellkräm med mjölk, vilket allt avåts under gästernas förtjusning. Särskilt uppskattades karamellkrämen och här följer recept på densamma. Receptet beräknas för 4 personer.

1 äggula, 1 dl strösocker, 2 msk potatismjöl, 1/2 lit. mjölk, (1/2 msk smör), 1 tsk vaniljsocker. Till servering: mjölk. — Mjölken, äggulan och potatismjölet vispas tillsammans i en tjockbottnad kastrull och krämen får ett hastigt uppkok. Sockret lägges i en stekpanna och under omrörning med en träsked får det bli brunt som knäck. Då tillsättes 3/4 dl kokande vatten. Det smälta sockret blir då tunnflytande och tillsättes krämen. Krämen vispas så att den svalnar något, varefter smör och vaniljsocker tillsättes. Smöret kan uteslutas. Krämen hälls upp i en skål och serveras ljum eller kall med mjölk.

Kursen avslutades med gemensam middag, varvid amanuens Carlesäter uttalade estlandskommitténs och elevernas tack till frk Knutsson.

Varje estlandssvensk bör prenumerera på

KUSTBON

och bliva medlem i

Svenska Odlingens Vänner

Tändernas vård och skötsel

Av Estlandssvenska kommitténs läkare
doktor Ingemar Bjelkhagen.

Det är av största betydelse för hela kroppens välbefinnande, att tänderna noggrant skötas. Födans beskaffenhet inverkar härvid i hög grad på tändernas hållbarhet. Sålunda bör grovt bröd, grönsaker, ost och mjölkmat ingå i den dagliga mathållningen. Sötsaker och mjukt bröd äro mindre lämpliga. En regelbunden och noggrann tandvård med borstning av tänderna morgon och särskilt kväll ge dem större hållfasthet och längre livslängd. Härvid avlägsnas en del frätande och jäsande matrester, som gärna fastnar mellan och på tänderna. Vad man väljer för tandkräm spelar ej så stor roll. Vanligt salt gör nästan samma nytta.

Det är vissa sjukdomar, som kunna utvecklas av trasiga tänder. Magsjukdomar (katarrer och sår), hjärtfel, ledgångsreumatism, äggvita, sockersjuka, tuberkulos äro några av de sjukdomar, där noggrann tandvård spelar stor roll. Även eljes får tändernas vård ej försummas särskilt vid graviditet. Man bör därför söka bevara samtliga tänder snygga och hela. En dåligt skött mun med endast enstaka och trasiga tänder kvar ger dålig andedräkt och gör ett tråkigt intryck inte minst hos unga kvinnor och män. Ett för övrigt fördelaktigt utseende kan totalt spolieras bara sådana människor öppna munnen. Även barnens tänder måste skötas ordentligt, tandborstningen påbörjas vid 2—3 års ålder och tänderna lagas. Det är särskilt de bakre mjölkänderna, som måste hållas hela, då de ha stor inverkan på de blivande tändernas utveckling.

För att tänderna skola kunna hållas i gott skick fordras regelbundna besök och lagning hos tandläkare. Som regel måste det ske en gång årligen, Jag vill därför understryka vikten av att ej försumma tandvården längre, nu när så gott som alla estlandssvenskar kommit ut i något så när ordnade arbetsförhållanden. Som regel är det ej några längre sträckor man måste gå för att komma till tandläkare. Man kanske frågar sig, varför man ej under karantänstiden kunde få genomgå tandbehandling, när det är så viktigt och man i Estland under sista åren vanligtvis ej kunde få tandvård. Det beror på att det var ännu viktigare att snarast komma ut i arbete och tandvården som regel tar lång tid i anspråk. Det är därför endast i undantagsfall som enstaka kunnat beredas tillfälle att få sina tänder omskötta under förläggningstiden. Tandvården kan ej bekostas av kommittén utan estlandssvenskarna få stå för kostnaderna själva. De som erhållit vård har fått den mot lån med återbetalningsskyldighet. Endast vid särskilda sjukdomar har fri tandvård någon enstaka gång kunnat lämnas.

Man bör alltså vända sig till legitimerade tandläkare för att få sina tänder omskötta. Om det på en plats ej finns tandläkare, kan även provinssiälläkare avhjälpas tandvärk och dra ut sådana

tänder, som ej kunna lagas. Den billigaste tandvården erhålles inom den s. k. folktandvården. Denna finnes inrättad på ett flertal ställen i landet och där enligt en cirklarivelse från Medicinalstyrelsen bl. a. även estlandssvenskar både barn och äldre få behandlas liksom rikssvenskar under förutsättning att ej vården av rikssvenska barn eftersättes. De tandläkare, som arbeta där, äro anställda mot lön och för behandlingen utgår statsbidrag, varför kostnaderna bli betydligt lägre än hos privata tandläkare men vården blir ej sämre för det. Orter där folktandvård finnes, äro t. ex. Södertälje, Sundbyberg, Östhammar, Sigtuna, Solna, Åkersberga, Rimbo, Hallstavik, Gustavsberg, Nynäshamn, Eskilstuna, Nyköping, Linköping, Eksjö, Gräna, Värnamo, Vimmerby, Klintehamn, Slite, Sölvesborg, Kil, Kumla, Västerås.

I Stockholm finns ingen folktandvård. Billig tandvård kan erhållas på Tandläkarinstitutet, fast det där tar lång tid. Till Eastmaninstitutet kan man ej vända sig utan vidare för att få tandvård. Barn som inskrivas där före 2 års ålder få upp till skolåldern behandling till mycket låg taxa. Avgiftens storlek är beroende på föräldrarnas inkomst, och därför skall debetsedeln medtagas vid inskrivningen. Inskrivning kan ej beviljas efter 2 års ålder.

Det har lyckats kommittén att träffa avtal med några tandläkare i Stockholm att tills vidare ge vård till nedsatt taxa för de estlandssvenskar, som ha svårt att betala de ofta höga tandläkarräkningarna. De som bo i Stockholm och som önska begagna sig av detta erbjudande, skola därför sätta sig i förbindelse med mig. Det är vår förhoppning att även lyckas träffa avtal med ett flertal tandläkare på olika platser i landet på liknande villkor, varom meddelande senare kommer att utsändas och hur man bör förfara härvid. Folktandvården blir dock under alla förhållanden billigare. De som ej nu ha råd att låta behandla sig, kunna på vissa villkor erhålla lån med återbetalningsskyldighet av kommittén. Ansökan får då göras skriftligen till mig åtföljd av kostnadsförslag utfärdat av tandläkare med uppgift om vad som måste göras (antalet utdragningar, lagningar, protesanskaffning o. s. v.) och hur mycket man kan betala genast och hur man önskar betala resten. Om ansökan beviljas, får tandläkaren efter avslutad behandling insända räkning till kommittén. Åldringar och arbetsoförmögna kunna även i vissa fall erhålla tandvård på liknande villkor men härvid erfordras dessutom ett läkarintyg (av provinssiälläkare e. d.), att tandvården är nödvändig för att förhindra eller ej förvärra sjukdomar. Återbetalningsskyldighet är även i princip gällande för dessa.

* * *

Estlandskommitténs läkare träffas tills vidare på Sabbatsbergs ålderdomshem, Torgsgatan 32, Stockholm. Mottagningstid kl. 3—4 em. Telefon 32 24 05. Ändrade förhållanden komma att meddelas i Kustbon.

Familjenytt

Vigda:
Ingemar Munthe
 och
Ingrid Sjöblom

FÖRLOVNING:

I Sundbyberg den 18 mars 1945 mellan Stig Henning Grönvall, Sundbyberg, och Ellen Granberg från Rikull.

I Nynäshamn den 20 maj 1945 mellan Sven Tegelberg från Rikull och Karin Deemus från Reval.

I Stockholm midsommarafton 1945 mellan Hugo Mickelin från Ormsö och Armilde Zessi Samberg från Korkis.

I Stockholm midsommarafton 1945 mellan Alfred Rant från Nuckö och Ingrid Winell, Stockholm.

I Grycksbo midsommarafton 1945 mellan Richard Stahl från Rikull och Verna Roos, Grycksbo.

VIGSEL:

I Högalids församling, Stockholm, den 24 april 1945 mellan Arvid Adolf Svahn från Runö och Gertrud Margit Dahlin, Stockholm. Vigseln förrättades av komminister Alner.

Å Rådhuset i Stockholm pingstafton den 19 maj 1945 mellan Nils Hugo Schlberg, Knivsta, och Miralda Henrietta Rosen från Nargö. Vigseln förrättades av borgmästare Fant.

Å Rådhuset i Stockholm pingstafton den 19 maj 1945 mellan Edgar Gerhard Friberg från Ormsö och Ulla Birgitta Löfstrand, Eskilstuna. Vigseln förrättades av borgmästare Källander.

I Stockholm den 16 juni 1945 mellan Gunnar Richard Orrklint, Stockholm, och Ellen Ragnhild Blees från Rikull.

FÖDDA:

Evert Ingemar, f. 17/3 1945,

son till Aline, född Heyman, och Johan Uusaar, Knivsta.

Nils Gunnar, f. 5/4 1945,

son till Rosalie, född Engbusk, och Gustav Ambros, Valla.

Anne-Maj, f. 16/4 1945,

dotter till Erika Elisabeth, född Marr, och Edvard Mihkelsson, Bro.

Gunvor Marianne, f. 20/4 1945,

dotter till Karin, född Schönberg, och Oskar Borrman, Rotebro.

Rein, f. 14/5 1945,

son till Helga, född Taman, och Arnold Kilk, Kumla.

Urve, f. 20/5 1945,

dotter till Alice Leontine, född Ribon, och Erik Külavee, Västerås.

Min älskade dotter
 Vår kära syster

PAULINA WESTERBOM

avled lugnt och stilla i sitt 35:e levnadsår
 den 4/4 1945 på Östhammars lasarett.
 Djupt sörjd av oss

EVA WESTERBOM

Ida

Johannes

Allis

Ingvar

Vår kära

JOHAN SÖDERHOLM

född den 21/5 1857 i Nuckö, Estland,
 död den 29/5 1945 i Tranås.

Sörjd och saknad av barn, barnbarn
 och barnbarnsbarn.

Vila i Guds frid.

Hans Robert, f. 26/5 1945,

son till Elise, född Puhtkivi, och Robert Eduard Mitman, N. Värmdö.

Ulla-Stina, f. 27/6 1945,

dotter till Kristina, född Österman, och Tomas Lorentz, Uppl. Väsby.

DÖDA:

Maria Peterson, f. 1/1 1871, d. 25/4 1945.

Josef Treiberg, f. 15/5 1873, d. 1/5 1945.

Delila Luther, f. 5/8 1880, d. 8/4 1945.

Franz Rosen, f. 4/8 1869, d. 20/5 1945.

Johan Söderholm, f. 20/5 1857, d. 29/5 1945.

Agneta Bergström, f. 23/3 1865, d. 8/6 1945.

Alexander Bertholm, f. 14/4 1879, d. 15/6 1945.

Thomas Valp, f. 24/6 1916, d. 23/6 1945.

Notiser

Hittills ha 471 estlandssvenskar erhållit svenskt medborgarskap. Ansökningar berörande ytterligare 749 estlandssvenskar äro f. n. förväntas bli avgjorda inom närmaste tid. På grund av att medborgarskapsansökningarna enligt sedvanlig praxis före avgörande remitteras för yttrande till flera myndigheter har det hittills i allmänhet tagit flera månaders tid innan en ingiven ansökan blivit avgjord.

Estlandssvenskar, vilka önska bli svenska medborgare, böra som tidigare nämnts för att erhålla ansökningshandlingar vända sig till Kommittén. Vissa nyligen i pressen publicerade meddelanden angående i Sverige befintliga baltiska flyktingar beröra *icke* estlandssvenskarna, vilka i alla frågor böra vända sig till Kommittén för estlandssvenskarna, Tunnelgatan 23, 3 tr., Stockholm.

*

Kurator fröken Ingrid Sjöblom, som skött estlandssvenskarnas kuratorsexpedition i över ett år, har från och med den 5 juni slutat sin anställning och ingått äktenskap med expeditionschefen Ingemar Munthe vid Limmareds glas-

bruk. Kustbon överbringar sina och läsekretsens hjärtligaste gratulationer.

*

Kuratorsexpeditionen förestås numera av kurator fröken Katarina Bergholtz, som dagligen träffas Tunnelgatan 23, 1 trappa, Stockholm.

*

Kommittén ber ytterligare på det enträgnaste få uppmana alla estlandssvenskar att i eget intresse *ofördröjligen* anmäla adressförändringar, civilståndsförändringar, födelser och dödsfall till Kommittén för estlandssvenskarna, Tunnelgatan 23, Stockholm. Tel. 11 57 21.

*

Kommittén för estlandssvenskarnas expedition, Tunnelgatan 23, Stockholm, hålles under sommarmånaderna öppen följande tider: alla vardagar utom lördagar kl. 9—16; lördagar kl. 9—13.

ALBERTS EXPRESS

Vikingagatan 26. Tel. 31 80 49, 32 37 16
STOCKHOLM

FLYTTNING
MAGASINERING
PIANOTRANSPORT

Anlitad av
Kommittén för estlandssvenskarna o. Socialtjänsten

ESTLANDSSVENSKAR på Gotland

När Ni behöva ny huvudbonad, anlita då

Ada Danielsons
HATT-, MÖSS- o. PÄLSVARUAFFÄR

Wallérs plats, Visby

God sortering — Hyggliga priser

Vid inköp av cyklar, radioapparater, batterier, lampor och verktyg samt vid repar. av cyklar och radioapparater vänd Eder till

FIRMA

Emil Appelquist

Visby, tel. namnanrop - Hemse, tel. 68 el. 87

Vid komplettering av husgerådsartiklar, glas och porslin, vänd Eder till

HÄGG & JOHANSSONS

BOSÄTTNINGSAFFÄR

S. Kyrkogatan 6, Visby - Tel: 97